

INFO TIJDK INFO-TIJK INFO-TÜRK

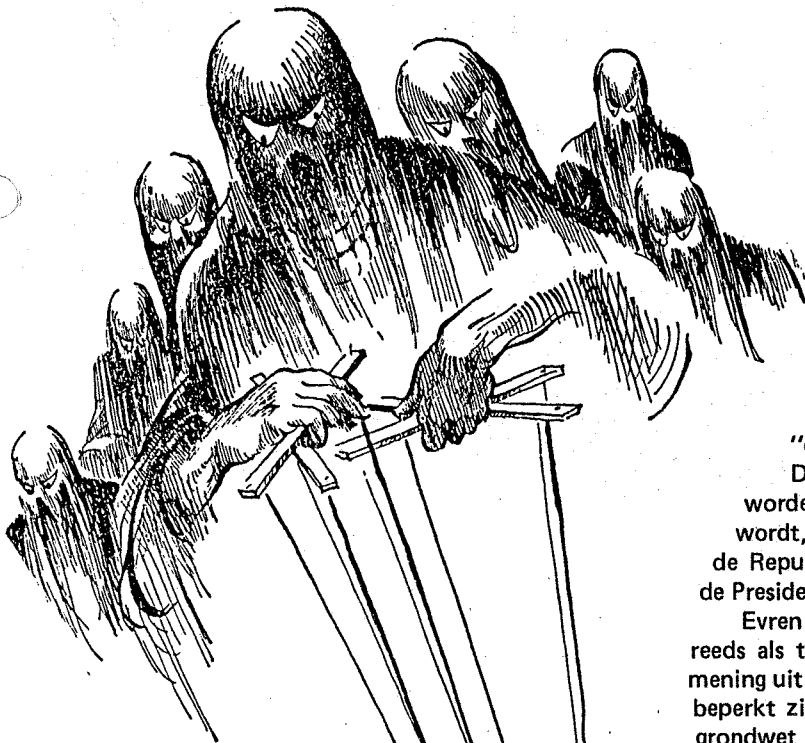
OCTOBER
1982

bulletin mensuel • monthly bulletin • maandelijks bulletin

72

6DE JAAR • PRIJS: 50 BF • JAARABONNEMENT: 500 BF • PCR: 000-1168701-45 •
INFO-TURK - 13/2, Ch. M. WISERPLEIN - 1040 BRUSSEL • TEL: (32-2) 230 34 72
UITGEVER: TURKS COLLECTIEF VOOR UITGAVE EN VERSPREIDING • ISSN 0770-9161

DE GRONDWET VAN EVREN: FLAGRANT FASCISME

Twee jaar na de staatsgreep keert de militaire junta van generaal Evren "terug naar de democratie", en legt ze haar militair uniform voor dat van de burgerlijke diktatuur.

De nieuwe "grondwet" van de junta, af die Pinochet, Mussolini en Papadopoulos zou doen watertanden, moet de basis worden van deze "demokratie".

De "grondwet" zal op 7 november e.k. onderworpen worden aan een volksreferendum, en als ze goedgekeurd wordt, wordt Evren automatisch voor 7 jaar President van de Republiek, de andere leden van de junta worden leden van de Presidentiële Raad.

Evren heeft de eventuele tegenstanders van de "grondwet" reeds als terroristen bestempeld. De tijd die overblijft om een mening uit te spreken tegen deze "grondwet" zal trouwens uiterst beperkt zijn en het zal verboden zijn een campagne tegen de grondwet te voeren. Evren verklaarde tevens dat, indien het referendum negatief uitvalt, dit een weigering zal betekenen van het Turkse volk t.o.v. de democratie, dat dit de wens zal uitdrukken om het militaire regime voort te zetten. Dit komt er op neer dat het referendum, gehouden met het geweer in de aanslag, de keuze laat tussen enerzijds Evren in militair, met zijn junta en instellingen, en anderzijds dezelfde Evren en zijn junta in burger met dezelfde burgerlijke militaire instellingen. De uitslag van de stemming van 7 november zal bijgevolg niets veranderen aan de nabije toekomst van Turkije en dit maskerade-referendum kan in geen geval een goedkeuring van het volk betekenen voor de fascistische politiek van de junta.

De "grondwet", het "terug naar de democratie", voorziet o.a. een politiek verbod dat de leiders van de politieke partijen, ontbonden voor de komende 10 jaar treft, evenals de parlementsleden voor de komende 5 jaar. Als man daar de verbodsbepalingen en politieke beperkingen bijvoegt die de vakbonden, universiteiten administraties, juristen en jeugd treffen, en het feit dat de enige politieke leider die gespaard blijft Turhan Feyzioglu is en de andere leiders van zijn kleine extreem-rechtse partij, die steeds voorstander was van een interventie van het leger, begrijpt men gemakkelijk wat de nieuwe politieke klasse zal zijn.

./..

Naast zijn periodieken en andere publicaties en naslagwerken heeft

INFO-TURK
Turks Collectief
voor Uitgave en Verspreiding

vanaf 14 oktober, 6 nieuwe diensten ter beschikking van de lezer:

1. Bibliotheek
2. Nederlandse taallessen
3. Franse taallessen
4. Lessen Turkse taal en beschaving
5. Saz-lessen (traditioneel muziekinstrument)
6. Creatief atelier voor kinderen

in de
Franklinstraat 93 - 1040 Brussel

Naast zijn geregelde activiteiten organiseert Info-Türk tevens audio-visuele ontmoetingen, projecties, tentoonstellingen, debatten, enz..., en geeft tevens talrijke bladen uit.

De definitieve tekst van deze "grondwet" bevat genoeg anti-demokratische artikels, fascistische instellingen, beperkingen op de fundamentele vrijheden en overtredingen op de rechten van de mens dat de democraten van Turkije en de wereld zich niet vergissen wat betreft de aard ervan en de bedoelingen van degenen die ze opstelden.

Wij verzoeken alle democratische Europese instellingen hun verantwoordelijkheid op te nemen voor deze nieuwe aanslag van de junta van Evren op de democratie, eraan herinnerend dat een terugkeer naar de democratie in Turkije, volgens de beslissingen van het Europees Parlement en de Raad van Europa, slechts geldig kan zijn wanneer de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens nageleefd wordt.

EVREN GEEFT DE DEGENSTOOT

Naar aanleiding van de kritiek en de talrijke protesten, zelfs uit militair-gezinde milieus, verwachtte een deel van de publieke opinie in Turkije van de junta enkele versoepelingen van het ontwerp voor de "grondwet", ingediend door de "Raadgevende Vergadering".

Men vergat te vlug op welke manier deze vergadering samengesteld werd (alle leden werden aangeduid door de junta). De konstruktie van de grondwet had trouwens reeds vorm gekregen door de wetten die de junta uitvaardigde sinds haar greep naar de macht. Men herinnert zich dat "deze wetten in geen geval in strijd met de grondwet mogen verklaard worden", dit per dekreet van de junta, en men is zodanig getuige van een wereldprimeur op gebied van grondwetten: de "grondwet" moet zich schikken naar de wetten en niet het tegendeel...

Een andere wereldprimeur op gebied van grondwetten is de introducering van het "recht om te doden". Want artikel 17 van de "grondwet" zegt dat het doden van een individu, binnen de toepassing van de opdracht om "de staat te beschermen", een grondwettelijk recht is.

De definitieve tekst is dus bijna volledig overgenomen van het ontwerp, en verzwakt soms zelfs de anti-demokratische beperkingen, zodoende verjaagt ze alle hersenschimmen en illusies over de "bedoeling van de militairen met hun herstel van de democratie".

De belangrijkste wijziging die door de junta aangebracht werd is het verbod om aan politiek te doen voor de ex-politici. Enerzijds neemt de junta zo alle voorzorgen voor zijn "burger"-toekomst (zij voegde tevens een voorlopig artikel toe, volgens hetwelk geen enkele verantwoording kan gevraagd worden aan leden van de junta, hun raadgevende vergadering en hun regeringen voor hun activiteiten na de coup, en er kan geen vervolging ingesteld worden tegen hen.), maar anderzijds neemt ze een groot risico door alle oude politieke kaders, en zelfs de conservatieven die de junta goedgezinnd zijn, in de oppositie te plaatsen. In ieder geval is het een berekend risico, aangezien de tekst van de grondwet, evenals de manier waarop het referendum gehouden zal worden, geen enkele vrijheid van expressie of handelen zal laten aan om het even welke oppositie.

Dit politiek verbod beperkt zich niet tot de partijleiders, maar is in bepaalde mate ook van toepassing voor de leden zelf van de politieke partijen. Want het voorlopig artikel zegt dat het verboden is dat de leden van de ontbonden partijen de meerderheid vormen van een nieuwe partij. Dit artikel is vooral bedoeld voor de Republikeinse Volkspartij van Ecevit, aangezien deze partij de enige is die al zijn leden op computer zette, terwijl de namen van de leden van de andere partijen verloren gingen in plaatselijke archieven...

De onthoofde progressistische vakbondsbeweging die terechtstaat en waarvoor doodstraffen gevraagd worden, is momenteel "buiten gevecht". De putschistische vakbond Türk-Is, die zijn stem verhief tegen enkele beperkingen op de vakbondsvrijheid, krijgt bij wijze van steekpenning de weglating van de clausule die de "check-off" supprimeert. De leiders van Türk-Is, die zich haastten om hun onderwerping en hun geloof in deze nieuwe "grondwet" te laten blijken, kunnen

ondanks hun inspanningen, het feit dat de "grondwet" bijna alle wensen opneemt die op het congres van de patroonsvakbond in april 1982 uitgedrukt werden betreffende de reglementering van het arbeidsleven, niet ontkennen.

Zodanig wordt lock-out een grondwettelijk recht, de vakbonden mogen zich niet met politiek bemoeien of in contact staan met een politieke partij, noch een partij steunen of gesteund worden door een partij; zij mogen niet in contact staan met beroeps- of democratische verenigingen; het stakingsrecht, dat wel bestaat op papier, is onderworpen aan diverse beperkingen en er mag slechts gestaakt worden in geval van salarisgeschillen, (politieke, algemene of solidariteitsstakingen zijn verboden) de sociale geschillen zullen voor een Hoge Scheidsrechterlijke Raad komen en de vakbonden zullen onder financiële en politieke staatscontrole staan. De junta voegde trouwens een artikel toe waardoor het voortaan nodig is om 10 jaar gewerkt te hebben als effectief arbeider om vakbondsleider te mogen worden. Dit zal de organisatie van de vakbonden niet vergemakkelijken, vooral wanneer men weet dat deze maatregel niet alleen geldt op nationaal niveau, maar ook op het niveau van de arbeidsplaatsen.

De Hogere Onderwijsraad, de beruchte YOK, schuldig aan de moord op het universiteitsleven en de autonomie van de universiteiten, komt ook naar voor in de "grondwet" van de militairen, en werd door de Raad op het nippertje ingelast... De heren generaals houden aan hun YOK... want men weet nooit, de jeugd en de wetenschap zijn de erfelijke vijand van de militaristische duisternis...

Voor de eerste maal sinds het bestaan van het seculiere Turkije wordt het godsdienst- en moraalonderwijs verplicht in de voorbereidende en secundaire afdelingen, en maken ze hun intrede in de grondwet. De "trouwe vertegenwoordigers van de Kemalistische ideologie en principes en de waardige opvolgers van Atatürk" komen zo in flagrante tegenspraak, aangezien één van de belangrijkste punten uit de hervorming van Atatürk sekulariteit in het onderwijs is.

De persvrijheid verdwijnt de facto uit de grondwet, aangezien voortaan zelfs de politie elke publicatie in beslag kan nemen, zelfs bij het drukken ervan in de drukkerij, dit zonder te wachten op een gerechtelijk bevel. De junta introduceerde trouwens in artikel 28 over de pers, het verbod om te publiceren in een taal die door de wet verboden is. Het gaat er hier natuurlijk om de publicaties in de Koerdische taal "grondwettelijk" te verbieden. Turkije wordt één van de enige landen ter wereld dat een heel volk verbiedt zich uit te drukken in zijn moedertaal, door dit te doen met de 8 á 10 miljoen Koerden van Turkije...

De despotische macht die aan de President van de Republiek gegeven werd blijft onveranderd. Alleen de voorzitter van de TRT (Turkse Radio en TV), van de Centrale Bank en de voorzitter van religieuze zaken zullen niet meer benoemd worden door de president van de republiek zoals voorzien door het ontwerp. Nochtans behoudt deze alle macht om o.a. de leden van het Grondwetgevend Hof, van de Raad voor Staatscontrole, van YOK, van 1/4 van de leden van de Staatsraad, de leden van het militaire hof van cassatie,

de leden van de Hogere Raad voor Rechters en Aanklagers, de rektors enz. ... te benoemen.

Wat nog erger is, is het feit dat wanneer de president verkozen is, en de tekst voorziet dat Evren automatisch voor 7 jaar President van de Republiek wordt, deze aan geen enkele rechterlijke controle zal onderworpen zijn, en dus zal kunnen handelen volgens eigen goeddunken.

Dit regime van de gespierde chef, dat door een ex-politiekier als een terugkeer naar het sultanaat beschouwd werd, geeft bijna alle wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht, die samen een bedrieglijk en betwistbaar geheel vormen, dus terug aan één persoon en aan het uitvoerend apparaat dat hij benoemt.

Er valt inderdaad over te redetwisten hoe men de artikels van deze "grondwet", die heel listig opgesteld is, moet kwalificeren, aangezien iedere paragraaf eerst zegt dat deze vrijheid bestaat, terwijl in de volgende paragraaf een hele reeks omstandigheden volgen waarin deze vrijheid beperkt of volledig gesupprimeerd wordt... om redenen van interne staatsveiligheid... voor de algemene moraal... of in geval van economische crisis (!) enz., enz...

De uitvoerende macht versterkt ten koste van de wetgevende en de rechterlijke, die hun bevoegdheden zien verminderen en beperkt worden. De uitvoerende macht kan een situatie "noodgeval" verklaren of "krijgswet", om allerlei betwistbare redenen, en tijdens die perioden (en die zullen er zeker komen in aanmerking genomen dat Turkije de laatste 72 jaar, 32 jaar onder militair regime leefde...) zullen de uitvoerende macht en de politie onbeperkte macht hebben en kunnen ze alle "vrijheden" voorzien door de "grondwet" opschorten of annuleren.

"De oude grondwet was een te ruim kledingstuk voor de Turkse natie," daarom maakte generaal Evren een veel enger, dat zelfs door de partizanen van de conservatieve partij van Demirel "te eng" gevonden wordt! Om de tekst voor de legitieme diktatuur te bekrachtigen, door ze een juridische basis te verschaf-

fen, en zo "terug te keren naar het burgerregime", met militairen zonder uniform, houdt de junta op 7 november een maskerade-referendum. Het is buiten twiifel, dat, zelfs wanneer de meerderheid nee zegt, het lot van Turkije niet op korte termijn zal verbeteren. Om onplezierige verrassingen te vermijden hebben de militairen alle mogelijke voorzorgen genomen:

- Geen enkele leider van een ontbonden partij heeft het recht zijn mening te zeggen over de grondwet.

- Het is verboden een campagne te voeren tegen de grondwet.

- Het is verboden kritiek te leveren op de verklaringen van de generaal, die een campagne ter voorstelling van de grondwet start.

- Wie niet naar de stembus gaat zal zwaar gestraft worden, de deelname is verplicht.

- Wie "nee" zegt wordt als terrorist beschouwd en als supporter van de buitenlandse subversieve elementen gerangschikt.

- De bulletins met aantekeningen zullen niet geannuleerd worden. (Dit is een gluisperig manoeuvre om de mensen te dwingen hun keuze openbaar te maken, en het zal vooral in kleine steden efficiënt zijn.) De clausule die alle stemmen met aantekeningen ongedig verklaart en die van kracht was in de oude wetgeving, werd door de junta geannuleerd.

Evren, die automatisch President van de Republiek wordt, is zijn campagne voor de grondwet trouwens heftig begonnen. Hij viel uit tegen de "verraders" die de grondwet willen doen weigeren. Hij stelde zich persoonlijk borg voor de grondwet en daagde zo de gematigden uit, die hoewel ze Evren steunen, voorzichtig kritiek leverden op de definitieve tekst.

Het is evident dat, wat ook de werkelijke uitslag zal zijn van het maskerade-referendum, dat zich afspeelt in de schaduw van tanks en bajonetten van één van de machtigste legers van Europa, de militairen een overwinning zullen uitroepen, als steun van het volk aan hun politiek. De geschiedenis van de wolf en het schaap herhaalt zich eens te meer.

WIJZIGINGEN AAN DE EERSTE TEKST (Volgens het dagblad Cumhuriyet van 21 oktober 1982)

- De inleiding werd gewijzigd.
- De provisies over de eenheid van de staat, zijn officiële taal, zijn vlag, zijn nationaal lied en zijn hoofdstad mogen niet gewijzigd worden, men mag dit zelfs niet voorstellen.

- Het artikel dat aan de President van de Republiek de macht gaf dekretten uit te vaardigen die als wet dienen werd weggelaten uit het artikel getiteld wetgevende machten.

- De Raad heeft het artikel weggelaten dat bepaalt dat het verliezen van rechten alleen kan beslist worden door een tribunaal.

- Het artikel dat zegt dat militaire werken of het vervullen van legerdienst niet kunnen beschouwd worden als dwangarbeid werd uit de definitieve tekst weggelaten.

- Het gebed, godsdienstige plechtigheden, en cultes zijn toegelaten op voorwaarde dat er geen slecht gebruik gemaakt wordt van de rechten en vrijheden.

VRIJHEID VAN MENINGSUITDRUKKING

- Het artikel dat bepaalt dat ideeën niet mogen uitgedrukt of verspreid worden in een door de wet verboden taal werd bijgevoegd.

- Er werd tevens aan toe gevoegd dat verdeling van publikaties gestopt mag worden als voorzorg,

door een rechterlijke beslissing, of in het geval uitstel nefast kan zijn, door eenvoudige tussenkomst van de autoriteiten waaraan de wet openlijk macht geeft op dat gebied, en de betreffende autoriteiten moeten hun beslissing binnen de 24 uur kenbaar maken aan de rechter.

ONTBINDING VAN VERENIGINGEN

- In plaats van het artikel dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken toelaat om verenigingen te ontbinden, werd er een nieuw artikel bijgevoegd waarmee de belanghebbende overheid de bevoegdheid krijgt om opdracht te geven de activiteiten van verenigingen op te schorten in afwachting van een beslissing van de rechter.

DEMONSTRATIES

- Een artikel werd bijgevoegd volgens hetwelk de administratieve overheid, om verstoring van de stedelijke orde te voorkomen, plaats en traject van een betoging mag bepalen, volgens hetwelk ze ledere vergadering of manifestatie, waarbij ordeverstoring zou kunnen voorkomen, of de veiligheidsvoorzorgen zouden kunnen overschreden worden, of bij akties bedoeld om de fundamente van de Republiek te vernietigen, kan verbieden of 2 maand uitstellen, of 3

and indien de wet om dezelfde reden een manifestatie of vergadering verbiedt in de lokalen van die gemeente.

- Het artikel dat het recht op eigendom en op erfenis grondwettelijk waarborgde, werd weggelaten.

GEBOORTECONTROLE

- Het artikel "de familie is de kern van de Turkse maatschappij" werd veranderd in "de familie is de kern van de Turkse natie". Terwijl het artikel over de bescherming van het vaderschap weggelaten werd, voegde men een artikel over geboortecontrolle toe.

- Een artikel werd bijgevoegd waarin gezegd werd dat de uitgestrektheid van het recht op onderwijs bepaald zal worden door de wet. De principes, waarnaar de private voorbereidende en sekundaire scholen zich moeten schikken, zullen door de wet bepaald worden. Er werd aan toegevoegd dat de onderwijsinstellingen alleen mogen onderrichten in het Turks als moedertaal.

NATIONALISATIE

- De raad liet in het artikel over de nationalisatie de volgende zin weg: "in het geval de gemeenschap zware verliezen zou leiden indien ze niet doorgevoerd werd..."

- Er werd toegevoegd dat privé-ondernemingen kunnen werken zoals de nationale economische en sociale doelstellingen het vereisen. Werd weggelaten: het rechts om te werken en kontrakten op te stellen kan door de wet in het algemeen belang beperkt worden.

- Men voegde toe dat betaalde verloven van weekend, feestdagen en jaarlijks betaald verlof, onderworpen zullen worden aan een wettelijke reglementering wat betreft de inhoud en de toepassingsvoorwaarden van deze rechten.

VAKBONDEN

- "Vakbonden en superieure organen zullen mogen opgericht worden op eenvoudige voorlegging van de door de wet voorziene documenten en inlichtingen aan de bevoegde autoriteiten, en indien de documenten en inlichtingen in strijd met de wet zouden zijn, zullen deze zich tot het tribunaal wenden om een aktiviteitenverbod of de ontbinding van de vakbond te verkrijgen"; dit artikel werd door de Raad bijgevoegd.

- Bijgevoegd: de werkgelegenheid in een onderneming mag niet afhankelijk zijn van al dan niet lid te zijn van een vakbond, en om vakbondsleider te worden moet men 10 jaar affektief als arbeider gewerkt hebben.

- Bijgevoegd: de wet zal de manier bepalen waarop de administratieve en financiële staatscontrole op de vakbonden zal toegepast worden, alsook de manier waarop de bijdragen, inkomsten en uitgaven van de vakbond zullen gebeuren.

- Werd weggelaten: bij collectieve onderhandeling zijn provisies die in strijd met de wet zijn, verboden.

- Bijgevoegd: het artikel dat zegt dat de wet de ondernemingen duidelijk zal afbakenen waar stakingen en lock-outs verboden zijn of uitgesteld mogen worden, ze zal de functies en de samenstelling van de Hoge Scheidsrechterlijke Raad bepalen en de vakbonden zullen verantwoordelijk gesteld worden voor materiële schade toegebracht aan de onderneming bij foutieve of vrijwillige acties van arbeiders of

- Men voegde toe dat, teneinde de gezondheidszorgen te voorzien, een algemene ziekenverzekering mag opgericht worden.

- Bijgevoegd werd dat de staat de ondernemingen zal steunen die gemeenschappelijke huizen bouwen.

POLITIEKE PARTIJEN

- Bijgevoegd werd dat iedere burger het recht heeft om deel te nemen aan het referendum, dat iedere Turkse burger van minimum 21 jaar het recht heeft te stemmen en deel te nemen aan het referendum, en dat men 21 jaar moet zijn om lid te worden van een politieke partij.

- Werd toegevoegd: de politieke partijen mogen zich niet organiseren en actief zijn in het buitenland, mogen geen vrouwen- of jeugdafdelingen oprichten, en geen fondsen. De rechters en de aanklagers, de leden van de hoge gerechtshoven, universiteitsleraren, de leden van YOK, functionarissen van openbare administraties en andere ambtenaren mogen niet toetreden tot een politieke partij.

- Bijgevoegd: geen enkele leider van een ontbonden politieke partij mag leider, stichter of controleur van een nieuwe partij zijn en de leden van een ontbonden partij mogen geen meerderheid vormen in een nieuwe politieke partij.

- Volgens een nieuw artikel zullen de partijen geen effectieve en materiële hulp mogen krijgen van het buitenland, internationale instellingen, groepen of verenigingen die in het buitenland hun zetel hebben. Zij mogen ook geen aandeel hebben in beslissingen van deze instellingen in tegenstelling met de onafhankelijkheid en integriteit van Turkije. Iedere partij die zich niet aan dit artikel houdt zal definitief ontbonden worden.

PARLEMENTSLEDEN

- Het aantal parlamentsleden werd van 450 op 400 gebracht.

- Toegevoegd werd dat degenen die tot minstens één jaar gevangenis veroordeeld werden, behalve voor overtredingen uit onvoorzichtigheid, niet meer mogen verkozen worden als afgevaardigde. Allen die veroordeeld werden voor ideologische overtredingen, anarchie of het deelnemen aan of uitlokken van deze misdaden kunnen niet verkozen worden.

- Werden toegevoegd aan de rechters en militairen, op de lijst van degenen die geen kandidaat mogen zijn: de procureurs, de leden van hoge gerechtelijke instanties, de leden van YOK, de ambtenaren van openbare diensten en andere ambtenaren die niet het statuut van arbeider hebben.

- Bijgevoegd: de president van de republiek kan opdracht geven voor nieuwe verkiezingen in te richten in de gevallen die bepaald worden door de grondwet.

- Werd weggelaten: de clause volgens dewelke de president van de republiek geen nieuwe verkiezingen meer kan houden gedurende het laatste jaar van zijn mandaat.

- In plaats van 45 afwezigheden per jaar, voorzien voor een afgevaardigde, kwam er een artikel dat zegt dat een afgevaardigde, die in één maand op 5 parlementsittingen afwezig is, uitgesloten zal worden door de meerderheid van het parlement.

- Volgend artikel werd gesupprimeerd: de aftredende afgevaardigde van een partij mag alleen onafhankelijk zijn en indien hij minister wordt of lid van een andere partij wordt hij automatisch uitgesloten.

- De bevoegdheid om te beslissen over doodstraffen, uitgesproken door de tribunaal, werd aan het parlement gegeven.

- Bijgevoegd werd dat de parlementaire groepen

./..

van de politieke partijen geen kandidaten voor het voorzitterschap van de Vergadering mogen voorstellen en dat er 2 in plaats van 3 verkiezingen zullen zijn in een wettelijk jaar.

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK

- Volgende bevoegdheden van de president van de republiek werden weggelaten: het uitstellen van de verkiezingen, beslissen over de toepassing van de doodstraf, het benoemen van de leden van YOK, van de voorzitter van radio en TV en van 3 leden van de administratieve raad, en de voorzitter van religieuze zaken.

- De artikels over de verantwoordelijkheid en niet-verantwoordelijkheid van de president van de republiek werden gewijzigd: naast de gevallen voorzien door de grondwet en de wetten, waarin hij de handtekening van de eerste minister en de betrokken minister niet nodig heeft, kan de president van de republiek alleen maar van verraad beschuldigd worden, en dit op voorstel van ten minste 1/3 van de parlementsleden en als beslissing van tenminste 3/4 van hen.

- Werd bijgevoegd: het artikel dat voorziet dat de vorming van het algemeen sekretariaat van de president, de principes van organisatie en werking en zijn benoemingen gereguleerd worden per presidentieel besluit.

- De Minister van Justitie zal niet in de Nationale Raad zetelen zoals voorzien in het project.

NOODGEVALLEN

- De noodtoestand kan voortaan uitgeroepen worden door de regering en kan verlengd worden met periodes van 4 maanden.

- De regering zal voortaan dekretten kunnen uitvaardigen met de kracht van wet in geval van krijgswet, onder voorzitterschap van de president.

- Toegevoegd: de beslissingen van de Hogere Militaire Raad zullen niet onderworpen zijn aan fiskale controle.

- Men voegde toe dat de prefekt de vertegenwoordiger is van de staat en van de regering in zijn provincie, en de chef van de uitvoerende provinciale macht.

- Men voegde toe dat in geval van vervolging van verkozenen voor de gemeenteraad, deze uitgesloten zullen worden, niet door de administratie maar door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

- Bijgevoegd werd dat geen enkele straf uitgesproken mag worden voor ambtenaren van de verschillende administraties, zonder hen de kans te geven zich te verdedigen.

UNIVERSITEITEN

- Bijgevoegd: de stichtingen mogen slechts universiteiten oprichten volgens de beschikkingen voorzien door de wet, onder controle van de staat en op voorwaarde dat ze geen winstgevend doel hebben.

- Tevens bijgevoegd: de veiligheid van de universiteiten zal verzekerd worden door de staat, de rektors zullen benoemd worden door de president van de republiek en de voorzitters van de fakulteiten door de YOK.

- Bijgevoegd: de administratieve en wetenschappelijke organen van de universiteiten kunnen niet uitgesloten worden door organismen van buiten de universiteiten uitgezonderd door de YOK, en hun budget mag slechts toegepast worden na ratifikatie door de YOK.

- De universiteiten opgericht door de stichtingen zullen onderworpen zijn aan academische regels, voorzien in de grondwet, behalve dan voor hun financiële en administratieve werking.

- De vorming van de YOK werd opgenomen in de grondwet.

- Toegevoegd: de instituten van hoger onderwijs, verbonden aan het leger en aan de veiligheidsdiensten zullen beheerd worden volgens speciale wetten.

- De Atatürk-akademie, voorzien in het project, wordt de Atatürk-stichting voor Cultuur, Taal en Geschiedenis. De Turkse Stichting voor Taal en de Turkse Stichting voor Geschiedenis zullen opgeslorpt worden door deze Stichting. De artikels betreffende de financiën, voorzien in het testament van Atatürk, blijven van kracht. De Atatürk-Stichting voor C,T en G zal bestuurd worden door de wet, verbonden met het cabinet van de premier onder toezicht van en gesteund door de president van de republiek en onder de geestelijke aanwezigheid van Atatürk.

- Werd toegevoegd: de personen die in openbare ondernemingen werken zijn niet verplicht toe te treden tot beroepsorganismen. De beroepsorganismen zullen onderworpen zijn aan financiële en administratieve controle van de staat, en deze die hun vooropgesteld doel te buiten gaan of zich met politiek bezighouden zullen hun leidende organen uitgesloten zien door de tribunalen.

- Bijgevoegd werd dat de voorzitter van religieuze zaken zal handelen met respect voor de sekulariteit.

DE TRIBUNALEN

- Er werd voorzien om staatsveiligheidstribunalen op te richten; hun voorzitters, procureurs en adjuncten kunnen tevens benoemd worden onder de militaire rechters. In geval de noodwet uitgeroepen wordt in hun gebied zullen deze tribunalen omgevormd worden tot militaire tribunalen.

- De militaire veroordeling zal voortaan tevens kunnen uitgesproken worden door de strafrechtelijke tribunalen. In geval van oorlog is het niet noodzakelijk dat de meerderheid van de leden van de militaire tribunalen, rechters zijn.

- Het Grondwetgevend Hof zal bestaan uit 11 effectieve leden en 4 vervangende, ze zullen aangeduid worden door de president van de republiek, gekozen uit de kandidaten voorgesteld door de Hoven van Cassatie, Militaire Cassatie, de Staatsraad en het Rekenhof; deze clausules werden bij de definitieve tekst toegevoegd.

- Door een andere wijziging kunnen universiteiten, leraars en bestuur, en advocaten slechts op bepaalde voorwaarden verkozen worden voor het Grondwetgevend Hof.

ANNULERING-PROCEDURES

- Het recht om een procedure ter annulering in te spannen bij het Grondwetgevend Hof werd voorbehouden aan: de president, de voorzitter van de belangrijkste oppositie-partij, 1/5 van de parlementsleden, de parlementaire groepen van de regeringspartij en de voornaamste oppositie-partij, of aan de grootste partij van een eventuele regeringscoalitie.

- De duur om een nieuwe procedure ter annulering in te stellen na een weigering van het Grondwetgevend Hof werd van 5 op 10 jaar gebracht.

- De president van de republiek heeft niet het recht om genomen beslissingen ter annulering te doen herzien, zoals wel voorzien was in het ontwerp.

DIVERSEN

- Er werden grote veranderingen aangebracht in het hoofdstuk over radio en TV, en persagentschappen. De organisatie van deze organismen werd overgelaten aan de westbepalingen. De wet zal zich vergewis-
./..

sen van de onpartijdigheid van het nieuws dat op radio en TV verspreid wordt.

- De Staatsraad kan niet terugkomen op de beslissingen genomen door de fiskale hoven.
- In geval een grondwetswijziging door de presi-

dent van de republiek teruggestuurd wordt naar de Vergadering, en de Vergadering blijft aandringen om dezelfde tekst te behouden, kan de president, de wijziging als laatste toevlucht onderwerpen aan een referendum.

STAATSTERREUR

NIEUWE DOODSTRAF-EISEN OP HET PROCES VAN DISK

Terwijl in Istanbul het proces van DISK verder gaat - 52 vakbondsleiders kunnen er de doodstraf krijgen - beschuldigde de militaire procureur in verband met dit proces nog 19 andere personen, en eiste hij 10 doodstraffen voor deze nieuw beschuldigde syndicalisten en raadgevers.

Er worden doodstraffen gevraagd voor: Sükrü Ozbayrak, Erol Yalçın, Ali Ozarkahoglu, Cetin Uygur, Selahattin Torpuz, Ahmet Yıldız, Teoman Öztürk (voorzitter van de kamer van Ingenieurs en Architecten), Ercan Eyüboğlu (algemeen sekretaris van de Vereniging van Universiteitsleraren), Ethem Erhan Taneri (voorzitter van de Federatie van Linkse Demokratische Organisaties).

Voor volgende specialisten van DISK wordt 15 jaar gevangenis gevraagd: Yücel Yaman, Günaydin Erdogmus, Argun Müceldili, Fahri Aral, Mete Sönmez, Faruk Pekin, Zafer Kutlu, Erhan Gömüç en professor Sadun Aren.

De militairen eisen in de loop van september 276 doodstraffen, waardoor het totaal aantal eisen voor doodstraf op 4.730 komt.

Hier volgt de lijst van nieuwe processen die in de loop van september ingespannen werden. Het aantal doodstraf-eisen wordt tussen haakjes vermeld, na het aantal beschuldigten:

- DISK: 14/9 in Istanbul: 19 (10)
- Revolutionaire Weg (dev-Yol): 20/9 in Ankara: 574 (186), 6/9 in Izmir: 24 (-)
- Revolutionaire KP van Turkije (TDKP): 15/9 in Istanbul: 229 (32)
- KP van Turkije/Reorganisatie Groep (TKP/TOK): 19/9 in Istanbul: 34 (6)
- KP van Turkije (TKP): 8/9 in Izmir: 8 (-), 15/9 in Ankara: 60 (-)
- Socialistische Arbeiderspartij van Turkije (TSIP): 18/9 in Istanbul: 19 (-)
- Progressieve Culturele Vereniging van Oost-Turkije (DDKD): 25/9 in Diyarbakir: 75 (-)
- Een rechtse groep: 19/9 in Ankara: 98 (42)

VEROORDELINGEN

De Armeense militant Ekmekçyan, gevangen genomen tijdens een raid op de luchthaven van Ankara, op 8 augustus 1982, werd ter dood veroordeeld door het MT van Ankara, waar zijn proces gevoerd werd.

9 militanten van Dev-Yol in Izmir op 3 september, 13 beschuldigten van links in Adana op 4 september, 9 leden van de Kommunistische Partij/Unie van Turkije in Izmir, 5 leden van de KP van Turkije op 8 september, 7 leden van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) in Izmir op 10 september, werden allen veroordeeld tot verschillende gevangenisstraffen.

Op 2 september veroordeelde het Militair Hof van Cassatie in Ankara, een persoon die tegen de muur leunde met een sigaret in de mond terwijl het Nationaal lied speelde, tot 3 jaar gevangenis.

ARRESTATIE VAN EEN BURGEMEESTER

De burgemeester van Adiyaman, een stad in Koerdistan, Aytaç Baytak, werd door de militaire overheid gearresteerd. In Istanbul werd ondertussen de gepensioneerde generaal Abdullah Tirtil tot burgemeester benoemd.

DRUK OP DE ADVOKATEN

Er werd een proces ingespannen wegens belediging van de militaire commandanten, tegen de bekende advocaat Halit Celenk, die zich tot het krijgswetbevel wendde omdat men hem belette zijn cliënte Fethiye Celik, die gevangen zit in de gevangenis van Mamak in Ankara, te spreken.

Tijdens de zitting van 2 september van het proces van de leiders van het Vredescomité, voor het MT van Istanbul, werden 4 advocaten buitengezet door de soldaten omdat ze het niet eens waren met het standpunt van de rechter. De andere advocaten en de toehoorders verlieten de zaal uit protest tegen het gedrag van het hof.

NIEUW PROCES TEGEN 223 GEVANGENEN

Er werd een nieuw proces ingespannen tegen 223 gevangenen van de gevangenis van Buca in Izmir, wegens het beledigen van het militair bewind in een brief die gericht was aan de NVR ter gelegenheid van de eerste verjaardag van de coup van 12 september 1980.

NIEUWE ARRESTATIES

Op 1 september werden in Izmir 26 leden van TDKP en Dev-Yol aangehouden, op 10 september in Istanbul 20 leden van de Koerdische organisatie Rızgarı, op 15 september in Hatay 5 leden van TKP/ML en op 10 september in Konya 3 linkse militanten.

NIEUWE ORGANISATIE VAN DE POLITIE

De commandanten van de krijgswet stelden aan de Generale Staf de oprichting voor van een nieuwe politie-organisatie genaamd İller-Pol, en ze vroegen om iedere burger die van departement verandert, te verplichten zich in te schrijven op het politiekommisariaat van de stad waar hij gaat wonen.

FOLTERING

Tijdens het proces van DISK gingen de vakbondsleiders verder met het onthullen van folteringen waaraan ze onderworpen werden bij de eerste politie-enquête en ze beschreven ze in detail:

Celal Küçük: "De politie noteerde mijn verklaring onder zware foltering. Ik werd er geblinddoekt naartoe gebracht. Toen men mij uit de auto sleurde kreeg ik vuistslagen op mijn rug en nek. Ik werd naar

een somber groot gebouw gebracht. Daar nam men mij mijn verklaring af, onder foltering en onder druk. Op dat ogenblik hoorde ik schreeuwen. Zij verplichtten de mensen om "Dood aan Bastürk" (dit is de voorzitter van DISK) te schreeuwen."

Kemal İlebioglu: "Ik legde geen verklaring af aan de politie. Ze blinddoekten me, namen me mee en folterden me 7 dagen en 7 nachten. Ze zeiden me dat, wanneer ik geen verklaring aflegde zoals zij het ze me zouden doden; met een proces-verbaal van 3 lijnen zouden ze zeggen dat ik wou vluchten."

- De gepensioneerde ambassadeur Mahmut Dikerdem, voorzitter van het Vredescomité, gevangen gehouden door het MT van Istanbul, werd op 14 september 1982 in het maritiem militair hospitaal van Istanbul geopereerd vanwege prostaatakt. Amnesty International publiceerde op 13 september volgende informatie over de gezondheid van Dikerdem: "Een biopsie van een prostaattumor toonde aan dat de tumor kwaadaardig was, en de dokters raadden een onmiddellijke operatie aan. Ieder uitstel zou het leven van Dikerdem in

gevaar kunnen brengen. Amnesty denkt dat het militair hospitaal waar hij momenteel behandeld wordt, niet uitgerust is voor dergelijke operatie. Gelieve dringende oproepen te zenden aan de Turkse overheid, waarin U Uw sterke en dringende ongerustheid uitdrukt, opdat hij de chirurgische ingreep kan ondergaan in een burgerhospitaal. Gelieve indien mogelijk oproepen te organiseren van medische beroepen."

- Op 4 september verklaarde de militaire procureur het vonnis nietig van 3 politiemannen die beschuldigd werden van het folteren van de politieke gevangene Mustafa Mert gedurende 19 dagen in Ankara.

- Het proces van 8 politiemannen, beschuldigd van het doodfolteren van de gevangene Ataman Ince gaat verder voor het MT. Een verzoek tot aanhouding van de beschuldigten werd door het Hof geweigerd.

- Drie personen beschuldigd van deelneming aan akties van Dev-Yol werden door het MT van Ankara op 20 september vrijgesproken omdat aangetoond werd dat hun verklaring aan de politie onder dwang afgenomen werd.

CULTUREEL LEVEN

- De militaire aanklager van Istanbul opende een groot onderzoek betreffende de schrijversvakbond van Turkije. In de loop van september werden volgende beroemde schrijvers en dichters bij de militaire procureur geroepen om een verklaring af te leggen: Yasar Kemal, Ali Ozgentürk, Adnan Ozyalciner, Bekir Yıldız, Aziz Nesin, Turgut Uyar, Tomris Uyar, Leyla Erbil, Nihat Behram, Orhan Arıburnu, Adalet Agaoglu, Demirtas Ceyhun, Sükran Kurdakul, Alpay Kabacalı, Aziz Calıslar, Emil Galip Sandalci, Hasan İzzettin Dinamo, Hasmet Zeybek.

- Het proces van de universiteitsleraar Yalcin Küçük begon voor het eerste MT van Istanbul. Küçük wordt beschuldigd van kommunistische propaganda in zijn boek "Voor een Nieuwe Republiek".

- 4 personen werden elk tot 6 jaar en 8 maanden gevangenis veroordeeld door het 1ste MT van Adana, wegens kommunistische propaganda.

- De advocaten van de Edities Wetenschap en Socialisme, waarvan alle boeken in beslag genomen werden door de militairen, protesteerden en verklaarden dat 30 van die boeken reeds het onderwerp van ver-

volging waren, en dat dit telkens op niets uitliep. Volgens hun verklaringen werden 150.000 exemplaren aangeslagen.

- Er werd verboden het blad Maya, gepubliceerd in Istanbul, te introduceren binnen het krijgswetgebied van Izmir.

- De nieuwe fakulteitsrektors en -dekens die benoemd werden door Evren en de YOK werden speciaal gekozen onder personaliteiten van extreemrechts.

- Het dagblad Cumhuriyet publiceerde in zijn edities van 2 en 5 september 1982 documenten die bewijzen dat de rektor van de universiteit van Ankara, Tarik Somer, de rektor van de universiteit van Konya, Erol Güngör, de rektor van de universiteit van Malatya, Firat, Nihat Nirun, de rektor van de universiteit van Diyarbakir, Dicle, Halil Cin, de president van de fakulteit van medicijnen van de universiteit van Ankara, Ahmet Sonel, de president van de fakulteit van medicijnen van de universiteit van Erzurum, Umit Akkoyunlu, allen nauwe relaties onderhielden met de fascistische partij MHP van kolonel Türkes en zijn Grijze Wolven.

IMMIGRATIE

- In West-Duitsland verklaarde de NPD (neonazi's) dat ze de slogan "Stop aan de Vreemdelingen" zal gebruiken bij de gemeenteraadsverkiezingen in Beieren. (M.1/9)

- In Kopenhagen werd een Turkse diskothek in brand gestoken. De Deense regering maakte bekend dat de Turkse kinderen indien nodig vergezeld zullen worden van speciale oppassers. (M.2/9)

- Volgens het agentschap Reuter zendt het "Heilsfront van Neo-Nazi Duitsland" dreigbrieven naar Turkse families die in de fabriek werken.

- In Munchen zendt een organisatie genaamd "Commando's voor de Eliminering van Vreemdelingen", die reeds eerder buitenlandse zakenmensen be-

dreigde, nu dreigbrieven naar Turkse families. In die brieven dreigen ze ermee hun kinderen te doden.

- In het vooruitzicht van de algemene verkiezingen vermeerderden de racistische aanslagen in Zweden. M. Muammer Ozer, een cineast die in Zweden woont, en zijn vrouw werden per telefoon bedreigd. De venters van zijn winkel werden ingeslagen. In Rinkelby, tijdens een verkiezingstoespraak van de Zweedse minister voor Immigratie, riep een groep skin-heads de buitenlandse toehoorders "Ga terug naar Turkije" toe.

- In België organiseerde CLOTI (verbindingscomité van organisaties van geïmmigreerde arbeiders) een persconferentie over de aanmoediging van xenofobie bij de gemeenteraadsverkiezingen, en vroeg alle

kandidaten en de politieke partijen die deelnamen aan de verkiezingen om de rechten van de immigranten-arbeiders te respecteren. Tijdens de conferentie werd bekendgemaakt dat de Turkse Ambassade een beroep deed op de gemeente Brussel om de lerare Turkse taal, Mw Tugsavul, te ontslagen omdat ze tegenstander is van het huidige militair regime.(DR 8/9)

- In Berlijn betoogden 3000 arbeiders van AEG, voor het merendeel Turken, voor de economische sennaat in Berlijn, tegen de dreigende sluiting van de fabriek.

- In Herborn (West-Duitsland) werd een Turks arbeider verlamd door kogels van racisten.

- In België hebben het socio-cultureel centrum voor Immigranten, de Beweging tegen Racisme en Xenofobie, de Belgische Unie voor de Verdediging van de Rechten van de Mens en de Immigranten Informatie en Diffusie in hun gezamenlijke persconferentie de aandacht gevestigd op de golf van xenofobie bij de laatste verkiezingen.

- In Nederland vermeerderden de aanslagen op vreemdelingen sinds de Centrale Partij, racistisch, voor de eerste maal een vertegenwoordiger in de regering heeft. (H.11/9)

- In Brussel werd het huis van een Turks immigrant, Avni Mugla, met opzet in brand gestoken.

- In Kopenhagen plaatsen racisten in de Turkse wijk poppen die doorstoken zijn met messen, met de vermelding "dood aan de Turken".

- De jonge Deense racisten beginnen T-shirts van de Ku-Klux-Clan te dragen. (DN.12/9)

- In West-Berlijn werd een bom geplaatst in een huis waar 6 Turkse families woonden. Er werd een hakenkruis op de deur geschilderd.

- Het Ministerie van Binnenlandse Zaken van West-Duitsland publiceerde in het boekje "Binnenlandse Veiligheid" een lijst van organisaties waarvan de activiteiten gebaseerd zijn op xenofobie: de Nationale Democratische Duitse Partij, het Burgerinitiatief voor Vreemdelingenstop, de Lijst van Hamburg voor Vreemdelingenstop, de Beweging ter Beperking van de Vreemdelingen, de Duitse Aktiegroep, de NSDAP-AO, de Nationale Partij van Duitse arbeiders,

het Nationaal Revolutionair Front van Arbeiders, het Burgerinitiatief tegen Leugens, het Nationaal Socialistisch Aktiefrent, de Recherchegroep voor Biologische Antropologie, de Unie van de Politieke en Filosofische Arbeid van Hugin.

- Er zijn volgens het rapport tevens 2 dagbladen, Deutsche National Zeitung en de Deutsche Anzeiger, die aanzetten tot xenofobie.

- In Neustadt in West-Duitsland werd een Turkse organisatie aangevallen met molotoff-cocktails. In Ulm werd een gebouw waar 45 Turken wonen met stenen bekogeld door racisten die riepen "Turken terug naar Istanbul".

- In Düsseldorf zijn Duitse scholieren bijzonder agressief tegen de Turkse scholieren.

- Tijdens de openingsplechtigheid van de "Dag voor Vreemdelingen" in Berlijn overviel een groep Duitse racisten de deelnemers en de reporter van het dagblad Milliyet.

- De Duitse kinderen van 6 á 8 jaar hebben reeds diepe afkeer en vooroordelen t.o.v. Turkse immigrantenkinderen, dit volgens een recente enquête van de Vrije Universiteit van Berlijn.

- In Wattenscheid organiseerden 100 Duitsers een manifestatie tegen xenofobie voor de gebouwen van de NPD. Ondertussen vielen racisten de verslaggever van Der Spiegel aan.

- Volgens professor Bernt Brendemoen van de universiteit van Oslo worden de kinderen in Europa opgevoed met turkofobie. Dit verklaarde hij op het 4de congres van turkologie dat gehouden werd in Istanbul.

- In Amsterdam werd een 41-jarige Turkse arbeider, A. Ozmanav, afgemaakt.

- In Rettlingen (West-Duitsland) hing een elf-jarig Turks meisje zich op toen ze terug kwam van school.

- De krant Bild am Sonntag schreef in een reeks artikels over het racisme: "De neo-nazi's zijn een tijdbom".(M.27/9)

- In Wiener Neustadt (Oostenrijk) werd een bom gegooid op een huis waar 4 Turkse families woonden, 4 Turken werden gewond. (T.29/9)

NIEUWE RESOLUTIE VAN DE RAAD VAN EUROPA

De Commissie voor Politieke Zaken van de Raad van Europa nam op 22 september 1982 met 16 stemmen tegen 2 en geen onthoudingen, een resolutie-ontwerp aan waarbij de Turkse regering verzocht wordt:

"a. de schikkingen van de Europese Conventie van de Rechten van de Mens te eerbiedigen en alles in het werk te stellen om foltering te elimineren, en zijn onderzoeken verder te zetten betreffende alle aantijgingen hiervan;

"b. erover te waken dat het grondwetsontwerp dat aan een referendum onderworpen wordt volledig conform is aan de statuten van de Raad van Europa, en dat ze vooral het pluralisme van de politieke partijen en vakbonden voorziet, de voorrang van het recht en de scheiding van de machten, dat ze waarborgen voorziet voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, zoals ze gegarandeerd worden door de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens;

"c. de nodige maatregelen te treffen opdat het referendum plaatsheeft volgens de regels van de democratie, en zou voorafgegaan worden door een campagne tijdens dewelke ieder individu of groep vrijuit zijn mening kan zeggen over het ontwerp, en de keuze zijn medeburgers kan oriënteren.

BETOGINGEN TEGEN DE JUNTA

- Zaterdag 11 september 1982 betoogden ongeveer 30.000 mensen in Frankfurt ter gelegenheid van de 2de verjaardag van de militaire staatsgreep in Turkije. De Turkse immigranten, die uit alle hoeken van West-Duitsland kwamen, betoogden vreedzaam uit protest tegen het huidig militair regime in hun land.

- Eveneens op 11 september werd in Brussel betoogd voor de Turkse ambassade.

- Het Belgisch Comité voor de Verdediging van de Mensenrechten in Turkije hield op 9 september een persconferentie over de schendingen van de mensenrechten in Turkije, en op 19 september organiseerde het comité een solidariteitsavond waarbij Belgische vakbondsmensen en politieke personaliteiten aanwezig waren.

- Bij dezelfde gelegenheid publiceerden CES, CISL, CMT en FSA perscommuniqué's die het militair regime beschuldigen van het schenden van de rechten van de mens en van de vakbond.

- Het Transnationaal Instituut organiseerde op 3 september een ontmoeting in Amsterdam, ter gelegenheid van de publikatie van het boek "Turkije in crisis", in het nederlands. De auteurs van het boek, Martin van Bruinessen, Rudy Koopmans, Wicher Smit en Leo van Velzen, alsook de uitgever van Info-Türk, Dogan Ozgüden, legden de verschillende aspecten van het militair regime in Turkije uit.